

זה שפינוהו ריינהארדט הפולאני) וכלה בחיזון
האזינאציה בלעז) של ארבעת הרומאנים שלו
לשם: "יושה עגל", "האחים אשפנוז", "החבר
משפחת קארנובסקי". חוץ מזה נשארו בכתובים:
המחיי ישראל באמריקה ועוד שני מחזות, שלא
הוצגו המחבר ושעמד להציגם בשעתו מאכס ריינ-
הולדלין, אלא שלא נסתייע הדבר מפאת המהפכה

האך הטראגדיה היה מרחף לנגד עיניו תמיד, מלאך
ולפיכך היה נטפל לפרווה רבת-עלילה מצד
היצירת ההבעה הדראמטית מצד אחר. אין דעתו
לפרטי-ניב, פדרך אמנים אחרים, שיש בפרט
הם מה שיש בכלל (ועל הרוב הפרט עולה על הכלל
העליון), המשפט האחד משפט הוא ותו לא, משפט
הוא שקוף ופשוט, וכן חברו. אין הברקה פתאומית —
עיקר: אין השורה האחת חיה בזכות עצמה, אלא
ההעניק הוא כללות השורות. לא הנדבך עיקר לו,
אלא הבנין.

ובזה חידושו מצד הצורה. כי מעטים, כמה מעטים
יבנו היודעים לבנות, להקים בית שלם על חדריו
דעו וקומותיו. זינגר ידע את סוד הבניה והגזרה.
הוא ונהג מן המסד עד הטפחות, הציב דלתות, קבע
התקנים הקים לה לספרות-פרווה שבאידיית בנינים שאינם
חיים באוויר, אלא טבועים באשיותיהם וקיימים בתוקף
הענותו ומומחיותו של הפנאי. וכבר אמר היינה: רק
הסוב דבריו ותיפונם יוכר האמן.

אומרים: אין מחבוא-יצל ואין זווית-סתרה בבנינים
הנוני ידיו. אומרים: חסרה היא אמנותו את סוד
הדומים, כשם שאין בה מיסוד החסד. אבל בוא וראה,
למרות שאיפתו המופרזה לפשטות, למרות חרדתו
העניית לבהירות, למרות אדיקותו הריאליסטית, למרות
הקט בשיטה אמנותית המכפידה על כנפי החזון ולא סר
היטה זו ימין או שמאל — למרות כל אלה הדים ובנות-
היש לדבריו, שהאוזן הערה מבחינה בהם. היטיב אשר
גר ש. ניגר, כי באופן מצוי מטפל י. י. זינגר באנשים
ענינים יוצאים מגדר המצוי. אין זינגר נמנה על סוג
הסופרים העממיים, ואף אין להגיד עליו — כאשר הוגד
אחר מותו באחד העתונים — כי היה מחברם של "רר-
אנים פופולאריים". אם זכה אמן לפרסום רב, אין משמע
מה כי "עממי" הוא ו"פופולארי". מעולם לא הלך זינגר
בדרך-המלך, אם יש משום "אופירה" בשלום אש.

בחסידות; והנה אין את נפשי להכחיש, כי אכן יש ויש

בהיפך שחר התקומה, שחרו של היום וחושי

אספת האזכרה לד"ר שמעון גינצבורג

ת"ר תש"א
מ. 23

האחרונים לא הניח ידו מעבודתו, ממפעלו האחרון למען
הספרות העברית — קרן התרבות בארץ-ישראל. הוא
נפל קרבן על מזבח אהבתו לספרות העברית.

ה. צ. לוריא, מאפריקה הדרומית: רק
מקרב התוודע אל המנות, והלה קנה את לבו בטהרת הנפש
שבו. ואף בפרטים שלא הספיק על ידו, ידע נאמנה, כי
לבן תמים וכוונתו רצויה. תפקידו בעבודת "קרן התרבות"
לא היה קל, והוא התמכר לו בכל לבו ונפשו, כי הרגיש
בכבוד האחריות של התעודה אשר נטל על עצמו.
ש. ארדברג מקריא את השיר "דושו",
בהטעימו את האופי המוסרי-אנושי של המשורר, שציין
את כל הליכות חייו.

גב' ד. ל. אייזיקס קוראת בשם מחלקת
הנשים של "קרן התרבות" להמשיך את פעולת הקרן.
גב' י. דוידזון, נשיאת מחלקת הנשים:
תמיד היתה לי ההרגשה שאנו מנצלים את אנשי הרוח
שלנו יותר מדי, מבלי לתת להם את היכולת לעשות את
מה שנועדו לעשות מטבע פרייתם וכשרונם — ליצור
יצירות ספרות. לא עזרנו לו כראוי בתפקידו הקשה.
אולם הוא לא קבל. אדרבה, בשונו ממסעיו היה תמיד
מלא גילה, על שגילה פה ושם נסתרים וקנה לבם למפעלו.
אין מצבת זכרון נאה לו מזו שנוסיף לשמור ולקיים את
"קרן התרבות".

ד. ע. וורטהיים. הוא היה הלוחם היותר
גלוי ואמיץ-לב המרובה בחינוך העברי, מאמין ומקיים
כאחת, ללא וויתורים ומשוא-פנים. בבתי-הספר שניהל
השתדל לגדל דור יודעי ספר ובוני ציון, וכל ימיו נלחם
להרמת מעמדו של המורה העברי ולהגדיל השפעתו
בעיצוב דמות החינוך. הוא גם היחידי שעשה את המחנך
העברי באמריקה נושא לשירתו; פואימה גדולה על
נושא זה, "נס חנופה", עתידה להופיע בספר היובל של
אגודת המורים. בשונו לכאן מארץ-ישראל חרד חרדה
גדולה למראה השינויים לרעה שחלו בחינוך העברי מאז
יצא את אמריקה. הוא ראה מכות חינוך המוציאה מי-
ליני דולארים לשנה, כמעט כתקציב חינוכה של מדינה
קטנה, — ופרי און, ואת חרדתו הביע במאמריו ובנאומיו.

ביום ב' שעבר נתפנסו טובי העברים בניו-יורק,
סופרים ומחנכים ועסקנים עברים, לכבד את זכרו של
ד"ר שמעון גינצבורג, מחלוצי הספרות העברית והחינוך
העברי באמריקה, שנקטף בלא עת.

פתח את האספה ד"ר ישראל אפרת בדברי
זכרונות כבושי אבל על חבר-נעורים, שהיה גם עורכו
הראשון, בפרסמו את ביכורי שיריו. עורך קפדן ומחמיר
היה, עומד על כל אות ותג; לעורך שכזה זקוקה היתה
אז הספרות העברית הצעירה, שזה אף התחילה לפרוץ על
אדמת הארץ הזאת. וזכה גינצבורג והיה אחד ממטפחיה
הראשונים של ספרות זו. המעט שאנו יכולים וחיבים
לעשות לנפשו ולזכרו הוא — להוציא לאור את כל כתביו,
למען יוסיף לחיות בתוכנו בכל שיעור קומתו הספרותית.

שמעון האלקין: במותו נתברר, כי הפירוש
האמתי לנשמתו היא שירתו. זו לכאורה נהירה ופשוטה
היא, אולם מתחת לנהירותה זו נישאים בה עולמות רמו
וסוד, מורגשת בה בדידות מיותרת, שירתו של גינצבורג,
ככל שירת אמת, יונקת בתוך תוכה מאימי החיים. אפשר
להבחין בה שלושה יסודות, שכולם אומרים סבל ויסורים.
האהבה בשירתו של גינצבורג היא זו שדונה מלכתחילה
לכשלו וליסורים, וסמל לה אהבת הנביא הושע, וכן אהבת
העלם היהודי לבת-הפריץ הנכריה שב"אדוויגה". היסוד
השני הוא יסוד המות, המנצנץ כבר בשיריו הראשונים
בצורות שונות, גם בצורת צער הפרידה מאדם, מנוף.
המות מואר כאן בחדס ההכנעה וקבלת הגזירה, ללא
מרירות וללא מרדות. היסוד השלישי הוא הבדידות,
מתוך הרגשה כי זכות היא למשורר שהוא טועם מטעם
הבדידות הגדולה, הנהפכת בנפשו ובשירתו לעולם שכולו
תכלת וגאולה. וכשירתו כן אישיותו, נהירה מבחוץ
ונכנעת בדידות מפנים. וזה מה שקוראים בלשון החסידות
"נסתלק", בשעה שנשמת אדם עוברת לעולם-האמת, או
מתגלית לחבריו אחריו באור האמת ובשורת הוויתור.

ישראל מץ: קשה להאמין שאנו מתפנסים
באספה עברית ואת הד"ר שמעון גינצבורג לא נראה בה.
במשך שלושים שנה עמד אתנו והאציל מפשרונו הברוך
לספרות, לחינוך ולעבודת-ציבור עברית, ועד רגעי חייו

ושימש בכך מניע לעורר את דעת הקהל על המשבר בחינוכו.

ד"ר ראובן וואלינרוד, בשם תלמידי בית-המדרש למורים "תרבות" בניו-יורק, שד"ר גינצבורג עמד בראשו: אין לשער כלל מה היה הד"ר גינצבורג לנו, לצעירים נבוכים שבאו זה מקרוב לעולם החדש, וכמה העמיקה השפעתו עלינו. הוא זרע בלבנו בטחון ואמונה ביעודנו, גירש את הספקות ואולת-היד. אם היו גם לו ספקות — כבש אותם בלבנו. והיה מתעניין בגורלו הפרטי של כל תלמיד וחבר. אף בשעות חיי הקשות ביותר, היה נענה לבקשת חבריו. במוותו אבד להם מורה-דרך וידיד ואח נאמן.

שלמה הל' ל'ס: חזקה על המת שישתכח מן הלב, אבל יש אנשים ברוכי-אל שאורם מתחזק ומתפשט ברבות הזמן, כי הניחו אחריהם מפעלים ויצירות, שיפרנסו את הדור ימים רבים. שלוש תקופות היו בחייו, על-פי הארצות שבהן ישב: אוקראינה, אמריקה וארץ-ישראל; ימי שבתו האחרונים באמריקה היו מוקדשים גם הם לארץ-ישראל. כבן י"ג היה כשהשתתף בהוצאת עתון עברי בוזשטומיר. פלא היה בהתקבלותו בימי עלומיו בחוג סופרי אודיסה ו"השלוח", ופלא היה גם במעמדו שתפס באמריקה והוא עוד רך בימים. בשבתו בארץ-ישראל היה מראשי העושים בספרות ובציבור, באגודות הסופרים ובברית העברית העולמית. וכשהגיעה שעת משבר, קם ונטל עליו את השליחות הקשה שקיצרה את ימיו יותר מכל עבודותיו הקודמות. אך היה גם רגעי שמחה בעבודתו, פשעלה בידו לקרב נשמות רחוקות ולהשיבן למקור מחצבתן.

הל' ב'ב' ל': הספרות העברית באמריקה לא תשכח את גינצבורג יקר-הרוח, מראשוני חלוציה ובניה, מראשוני חולמי חלום תרבות עברית על אדמת אמריקה. "עקשני ושקט" — כך ציין עצמו בשירו. אבל פשגנו מתעמקים בשירתו, אנו מאזינים להמית רגש רב. משורר לירי היה וראו עולם באספקלרית נפשו. השירה שימשה לו מקלט ומפלט מהמון החיים. הוא ראה עצמו תמיד כ"בן כפר", ואמנם ניתן להבחין עקבות טבע בן-כפר בשירתו. את מיטב שירי הכפר שלו כתב בניו-יורק. הכרך היה לו זה, סמל זוועה. מורגש נכר בשירתו, שהיא שירת גר עברי. הוא התרפק על מורשת עברו, ולא נתן עצמו להמשך בקסמי החיים הנכרים. נשמתו הפיוטית תהא צרורה לעולם בצרור השירה העברית.

י. בן-נון: כר' יהודה הנשיא בשעתו יכול היה גינצבורג לומר על עצמו: בעשר אצבעותיו יגע בתורה, ולא נהנה כמלוא אצבע. עתה אנו זוכרים זאת וצר ללב על חיים אלה שהעניקו הרבה לאחרים ולא לעצמם. נמשיך לפעול ל"קרן התרבות" לשמו ולזכרו. ד"ר פינחס חורגין: גם בעבודת מחקרו היה מתופשי המרובה. יש מקסם היצירה והשירה גם בחקירתו המדעית. כל חייו היו פרקי שירה.

החזן ז. קווארטין נשא את תפילת האזכרה ובה ננעלה האספה ברוח אבל וצער.

בין ושאוטינקי לוודשוואוד

(סוף מעמוד 301)

לנוער העברי במולדת, וסימן ציון חדש להתפתחותה של הציונות. הוא סיים אותו במלים הנצחיות של פטריק הנרי: "אינני יודע איזוהי הדרך שיבחרו להם אחרים."

פרשת השבוע בחיי ע

פייחלי על עבודת ועד הפליטים

בשיחה עם סופר ה"מארגען זשורנאל" מסר דושון וו. פייחלי, מנהל ועד הפליטים המלחמתי, שמינה הנשיא רוזוולט, על תעודתו ופעולתו של הוועד הזה.

תעודתו הרשמית של הוועד צוינה בפקודת הממשלה, שבה נאמר: "מדיניותה של הממשלה היא לנקוט בכל האמצעים שברשותה כדי להציל את קרבנות העריצות של השונא הצפויים לסכנת-מוות תכופה וגם לתת לקרבנות אלה כל עזרה אפשרית בהתאם להנהלתה המוצלחת של המלחמה". אולם ועד הפליטים, הטעים פייחלי, לא יעסוק בהצלת נפשות מאירופה בדרך ישרה, אלא יעזור להסתדרויות הציבוריות העוסקות בכך, באופנים שונים, כמו: הקלת משלוח עזרה לקרבנות והקלת העברתם של פליטי ארצות הכיבוש למקומות-מקלט, ולהסיר בכלל מדרך עבודתן של הסתדרויות אלה את מכשולי הרשמיות המדינית. לשם כך כבר פנה הוועד אל תשעים הסתדרויות ציבוריות, של יהודים ושל לא-יהודים, שיש להן נסיון פעילות עזרה והצלה. לשם כך גם ימנה חבר מצומצם של פקידים מומחים, שילקחו מפקידות משרדי החוץ, האוצר והמלחמה של הממשלה, וגם ישלח ציריו לארצות הנייטרליות שעל גבול ארצות הכיבוש באירופה.

תפקיד שני העמיד לו הוועד: להמריץ את הקשרים עם תנועות המחתרת שבארצות הכיבוש הנאצי לשם פעולת הצלה. הניצלים יועברו לכל מקום מקלט אפשרי, וקודם כל למחנות מקלט ארעיים מיוחדים שיוקמו בסביבות אירופה. מחנה אחד כזה קיים כבר באפריקה, ליד קאסא-בלאנקא. מקומות רחוקים, כמו אפריקה הדרומית או אמריקה הלאטינית, לא הוכנסו בחשבון.

דבר כלכלת פעולת הוועד לא נתברר עדיין. יש הצעה לפנות לקונגרס בבקשת תקציב, אולם כמה הסתדרויות יהודיות מתנגדות לכך, שלא להכניס את עבודת הוועד בסבך הפוליטיקה המפלגתית.

מלונדון נמסר, כי ציר ועד-הפליטים בטורקיה, עירא הרשמאן, כבר נתן מאה וחמשים וויות לילדי פליטים ולתשע משפחות שנמלטו מאירופה. מספר כזה של וויות ינתן בכל שבוע, אם תבטיח הסוכנות היהודית להעביר את הפליטים לארץ-ישראל. פעולת הוועד עשתה רושם באנגליה, ובאספה חשובה בהשתתפות הרב הרץ וצירי בית-הנבחרים נדרש, שגם הממשלה הבריטית תמנה ועד כזה, שיעבוד שכם אחד עם ועד-הפליטים האמריקאי.

"ועד ההצלה" הרביוניסטי נזדרז בינתים וערך סעודת-ערב לכבוד פייחלי בוואשינגטון, בהשתתפות "מדינאים מפורסמים", כדרכו.

הונגריה מענישה פורעים. ידיעה זרה ומעודדת כאחת באה מלונדון, ובה יסופר, כי משפט-צבא בבודאפשט דן בימים אלה ארבעה גינראלים הונגריים, שנאשמו במעשי אכזריות כלפי יהודים וסרבים בעיר היוגוסלאבית נוביסאד שנספחה להונגריה ונמצאה תחת פקודתם של המצביאים הנאשמים. הם נדונו להפסד זכויותיהם האזרחיות ולהחרמת כל רכושם. ארבעת הגינראלים הנדונים נמצאים עתה בגרמאניה ונשפטו שלא בפניהם. חמשה פקידים גבוהים אחרים, שנאשמו באותו

רוצח היה "הציר". ה גירוש חמש איש, ילידי ידעו יהודים הגי ונספח שם הומת התל יהודים, ש שלטון-הרז "ארגן" אח דפוס נעלב ושמונה פ ההצלה הז פריסת שלו

שנשלח המלחמה ש שנערכו כ פהני הצב שלום מעו האנטישמ ומטשטשי המשותפי הידיעות גופן. הו היהודים רבי ישראל מצב הר מדוכא היא כיו יהודים. יהודים מזעזעב בעבודה הם המו מעין צ רשמית תהילה ומוסרי לירה ז יהודי מ

לצאת יתראו שונאיו עתיקו היהוד ש"לא יתירי ביחסי